

OBS!
Nu övergår
vi till enbart
digitala utskick.

Sidan 3

Foto: Michael Hoffman / Mostphotos

Gängvåldets grannskapseffekter

En skjutning kan drabba långt fler än de inblandade. Oro över fortsatt våld kan till exempel leda till sjukskrivningar och sämre betyg för barn. Nu ska forskare undersöka hur skjutningar påverkar människor som bor i våldsutsatta bostadsområden och kostnaderna det för med sig.

75 miljoner kronor. Så mycket kostar en skjutning med en lindrigt skadad och en allvarligt skadad person, enligt nationalekonomen Ingvar Nilsson. Då är samhällskostnaden för bland annat vård, polis, rättsväsende, vittnesstöd och kriminalvård inräknat.

Nu planerar forskare vid IBF, tillsammans med forskare från nationalekonomiska institutionen, Malmö universitet och London School of Economics, att genomföra en studie som även tar hänsyn till de indirekta kostnaderna. Summor som man idag inte vet så mycket om.

– Skjutningar medför en oro och en rädsla i samhället och det i sin tur kan ta sig uttryck i olika utfall som faktiskt är kostsamma, till exempel att folk kanske sjukskriver sig och får sämre skolresultat, de kanske börjar äta antidepressiva mediciner eller flyttar från sin bostad, säger Oscar Erixson, forskare i nationalekonomi vid IBF och projektledare för studien.

Forskarna väntar fortfarande på anslag för att kunna sätta igång med studien på allvar. När finansieringen är klar planerar de att undersöka hur människors hälsa påverkas i

områden där det skjuts. De kommer bland annat studera om dåden har mätbara effekter på vårdbesök, läkemedelsförskrivning, sjukdagar och betyg. I projektet ska de också samarbeta med en telefonoperatör för att se hur skjutningarna påverkar individernas rörelsemönster.

– Vi kommer ha möjlighet att zooma in på vissa grupper. Kanske är det så att barnfamiljer känner större oro än 30-åringar utan barn? Det är viktigt att känna till i det preventiva arbetet och när man ska sätta in stöd efter en sån här händelse, säger Oscar Erixson. ●

Bok med bostadspolitiken i fokus

Bostadsfrågan som politik och intressekamp är titeln på en ny bok av statsvetarna **Bo Bengtsson** och **Martin Grander**. Författarna tar ett samlat grepp om svensk bostadspolitik och det politiska spelet kring den. De försöker också bena ut varför det är så svårt att byta bostadspolitik.

Till grund för boken ligger den forskning som Bo Bengtsson, seniorprofessor i statskunskap vid IBF och Martin Grander, biträdande lektor i urbana studier vid Malmö universitet, har bedrivit under många år. I sina genomgångar har de även varit måna om att väva in andra samhällsvetenskapliga forskares perspektiv och teorier.

Boken fokuserar på de mest centrala delarna i bostadspolitiken som författarna menar utgör bostadspolitikens fem grundpelare: En generell bostadspolitik utan individuell behovsprövning, kommunernas och allmännyttans roll, en integrerad hyresmarknad med likartade villkor för privata och allmännyttiga hyresvärdar, neutralitet mellan upplåtelseformerna och den organisationsstyrda och "korporatistiska" modellen för hyresförhandlingar och bruksvärdessystem.

Enligt Bo Bengtsson är det kombinationen av dessa olika faktorer som gör att svensk bostadspolitik skiljer sig från andra länders.

Det som gör Sverige mest unikt är synen på hyresrättens ställning. Det är också hyresrätten som till stor del står i fokus i boken. I boken benar forskarna också ut varför det är så svårt att ändra bostadspolitik. Förklaringen ligger, enligt Bo Bengtssons forskning, i det som forskarna kallar för stigberoende.

– När politiken en gång tagit en viss riktning är det svårt att längre fram välja en annan väg, på grund av trögheten i de institutioner som har byggts upp till följd av tidigare politiska beslut. Många av dagens institutioner kan spåras tillbaka till den bostadssociala utredning vars slutbetänkande kom 1945 och som ledde till en rad politiska beslut åren därefter. Till exempel fick allmännyttan en annan roll under 1940-talet och det har fortfarande betydelse, förklarar Bo Bengtsson.

Utöver förändringarna på 1940-talet ser Bo Bengtsson några milstolpar inom bostadspolitiken. Slopandet av prisregleringen för bostadsrätter 1968 fick stor betydelse för bostadspolitiken, liksom

övergången från hyresreglering till bruksvärdessystem för hyresrätterna på 1970-talet. På 1990-talet genomfördes en rad bostadspolitiska förändringar av regeringen Bildt.

En symbolhandling som troligen har haft stor inverkan på kontinuiteten i bostadspolitiken var att Bostadsdepartementet lades ner. En viktig regelförändring är också allbolagen från 2011, som klargör att de allmännyttiga bostadsbolagen ska bedriva sin verksamhet enligt affärsmässiga principer.

Sammantaget tycker Bo Bengtsson att lägesbilden i den svenska bostadspolitiken just nu är väldigt oklar. Han hoppas att boken och dess analyser ska kunna fungera som ett bra underlag för en konstruktiv dialog framöver. – Det är tydligt att bostadspolitiken har stora problem och att Sverige inte klarar bostadsförsörjningen för alla invånare, säger Bo Bengtsson. ●

Prenumerera på IBF:s digitala nyhetsbrev!

Det här numret är det sista av IBF:s nyhetsbrev som skickas ut i tryckt format.

Från och med årsskiftet kommer vårt nyhetsbrev enbart att skickas ut digitalt via e-post. Om du inte redan är prenumerant på det digitala nyhetsbrevet är du varmt välkommen att höra av dig till oss! Vi lägger då till dig i vår utskickslista för nyhetsbrevet och inbjudningar till våra aktiviteter som Bostadsmötet och digitala frukostseminarier. Maila din e-postadress till ULRIKA.WAHLBERG@IBF.UU.SE

har ordet

Prefekten

Häromåret påpekade SNS Demokratiråd att det återkommande påståendet om en ökad polarisering inte riktigt håller empiriskt. När svenska medborgares, förtroendevaldas och mediers ställningstaganden undersöks över tid framstår skillnaderna som anmärkningsvärt stabila. Ett undantag från mönstret rör frågor om mångkultur, integration och migration. I dessa frågor, som idag mer eller mindre direkt berör bostads- och samhällsplaneringen i många av landets städer, har polariseringen under senare år ökat. Och nog är känslan att trenden håller i sig. Debattinläggen i dessa frågor ter sig alltmer mer eldfångda, ensidiga och enkelspåriga. Intresset av samtal, reflektion och att på allvar lyssna till andra förefaller i bästa fall vara måttligt.

Därmed inte sagt att polarisering per definition är negativt. Inte alls. En polariserande debatt kan ha ett demokratiskt värde, om erfarenheter och synsätt som tidigare inte kommit fram därmed synliggörs. Historiskt sett har både orättvisor och irrationaliteter i samhället motverkats till följd av höjda röster som i stunden uppfattats och beskrivits som just polariserande. Ibland kan pratet om en tilltagande polarisering rent av uppfattas som ett sätt för de privilegierade att undergräva trovärdigheten och legitimiteten i framförandet av obekväma och jobbiga ståndpunkter.

Men analysen får inte ta slut där. En tilltagande polarisering riskerar att försvåra hanteringen av de många olika positioner som den lyfter fram. Inte minst i samhällen med en mångfald av olika kulturer, erfarenheter och förutsättningar är artikulering av allas intressen och behov förvisso nödvändig men inte tillräcklig. Det krävs också reflektion och samtal. Balansakten är delikat. Dilemmat är reellt. Det ställer krav på oss som medborgare, som samhällsdebattörer, eller för all del på den som professionellt har att hantera polariserade positioner i samhällsplaneringen. Den riktigt stora

riskerna är att vi i polariseringens tidevarv till slut börjar uppfatta själva idén om ett gemensamt samhälle som ett problem. Att vi inte längre orkar med varandra. Inte längre orkar samtala och tänka tillsammans. En sådan utveckling fördummar oss och försämrar vår kollektiva förmåga att möta samtidens stora samhällsutmaningar, om det nu rör klimatomställning, segregation, stagnation, fattigdom eller kriget i vår omvärld. Det torde gå att enas om att detta är ett dystert scenario. Se formuleringen av det som en uppmaning att göra förutsägelsen felaktig!

Härförleden arrangerade vi på Institutet för bostads- och urbanforskning det sedan 1990-talet återkommande Bostadsmötet. På konferensen möts forskning, politik och praktik i samtal rörande boende och samhällsplanering utifrån aktuella forskningsrön och angelägna samhällsutmaningar. Årets tema var närmast självklart – Boendet i tider av kris. En höst som denna hade det egentligen varit mer adekvat att formulera konferensens tema i pluralis – Boendet i tider av kriser.

Temat till trots var mötet en tröst. I universitetshusets lokaler ljöd porlet av konversation och meningsutbyten. Iakttagelser, erfarenheter, tankar och idéer möttes och nöttes. Bostadsmötet blev återigen en demonstration av att samtal samtidigt kan vara kritiska och konstruktiva, och att oenighet kan bejakas och hanteras respektfullt utan att bli uddlöst och konformt. Kort sagt, mötet blev ett belägg för att scenariot ovan ingalunda är givet. Tack alla deltagare och kollegor som medverkade och bidrog! Till er och alla andra, välkomna igen våren 2025! ●

Nils Hertting, prefekt vid IBF

Botkyrka och Uppsala deltar i forskningsprojekt om kommunal markanvändning

Den kommunala planeringen har stora utmaningar med att bryta segregationen och bidra till en fungerande bostadsmarknad för hushåll med begränsade resurser. I ett nytt projekt samverkar forskare vid IBF med Uppsala kommun och Botkyrka kommun för att stärka den kommunala planeringens förutsättningar och möjligheter.

Samverkan är ett genomgående tema i det nystartade forskningsprojektet som finansieras av forskningsrådet Formas med cirka sex miljoner kronor. Projektet fokuserar på socialt hållbar markanvändning och segregationsbekämpning. Ett av delprojektet består av lärdomsinriktade fallstudier i Botkyrka och Uppsala för att stärka en strategisk och effektiv markanvändning. Detta är viktigt inte minst utifrån utmaningen att främja socialt blandade områden.

– **Samverkan och** kunskapsutbyte mellan praktik och vetenskap

är centralt i projektet eftersom de praktiska verksamhetsfrågorna på många sätt styr projektets forskningsfrågor, säger projektledare Irene Molina, professor i kulturgeografi vid IBF.

Forskningsprojektet består av forskare från IBF, samhällsplanerare från Uppsala och Botkyrka kommuner, samt representanter för det allmännyttiga bostadsbolaget Botkyrkabyggen. Alla inblandade aktörer är förstås väldigt glada över forskningsfinansieringen, som ger stora möjligheter till erfarenhetsutbyte.

– **Botkyrka kommun** har både ett stort ansvar och hög ambition när det gäller att tillgodose förutsättningar för alla Botkyrkabor att ha goda bostäder. Projektet ger oss ett bredare perspektiv på våra utmaningar med socialt hållbar bostadsförsörjning och möjlighet att reflektera kring vägar framåt. Vi hoppas att samverkansforum, fallstudier och forskningsöversikt kan leda till kreativa lösningar som också fungerar i praktiken, säger Susanna Findahl, samhällsplanerare på Botkyrka kommun. ●

Covid-19: Förbokade tider bidrog till högre vaccinationsgrad för människor med lägre kognitiv förmåga

Det var stor skillnad i hur snabbt människor med olika kognitiv förmåga vaccinerade sig mot covid-19. Det visar en nationalekonomisk studie som har rönt uppmärksamhet internationellt.

Studien visar att bland personer med högst kognitiv förmåga hade 80 procent vaccinerat sig inom 50 dagar. Bland de med lägst kognitiv förmåga tog det 180 dagar för att uppnå samma vaccinationsgrad. I Region Uppsala såg det dock annorlunda ut.

Förklaringen är att regionen valde att skicka ut brevkallelser med förbokade tider till åldersgruppen 50 – 59 år. Resultatet blev snabbt och hög vaccinationsgrad även bland

dem med lägre kognitiv förmåga. En orsak kan vara att människor med olika förutsättningar tar till sig information och fattar beslut på olika sätt.

– **Att själv logga in** på en sida, leta fram en tid, boka den, gå dit och vaccinera sig, blev kanske för många steg för en del. En enkel åtgärd, som förbokade vaccinationstider, visade sig i vart fall vara ett kraftfullt verktyg för att skynda på vaccinationerna, säger Mattias Öhman, forskare i nationalekonomi vid IBF.

– **Det visar att** en del av ojämlikheten i vaccinationsbeteende kan avhjälpas med att utforma vaccinationskampanjerna på bättre sätt. Eftersom det är känt att gruppen med lägre kognitiv förmåga också drabbades hårdare av covid-19, kan en sådan åtgärd förmodligen bidra till en mer jämlik hälsa. Snabbare vaccineringstakt bidrar sannolikt också till att bromsa pandemin fortare, säger Oscar Erixson, även han forskare i nationalekonomi vid IBF. ●

Stor studie om äldres boendepreferenser i mindre kommuner

Vad kan få äldre människor i mindre kommuner att flytta från sina småhus för att göra plats för yngre barnfamiljer? Vad är socialt hållbart boende utanför större tätorter? Ett nytt forskningsprojekt vid IBF vill kasta ljus över dessa frågor.

De hushåll som överväger att bosätta sig i mindre kommuner tenderar att ha preferenser för småhus med tillgång till grönområden och trädgård. Dessa bostäder innehåser dock i hög utsträckning av äldre. Någon omfattande nyproduktion av bostäder är inte realistiskt och för att skapa möjligheter för inflyttning av barnfamiljer krävs det därför att äldre är villiga att flytta från sina hus.

I Formas-projektet "Äldres boende och flyttningar i mindre orter och på landsbygden i Sverige – socialt hållbara boendeformer, flyttkedjor och bostadsförsörjning i små kommuner" skall forskarna tillsammans med Storfors kommun och Stiftelsen Björkåsen undersöka hur sådana flyttkedjor kan komma till stånd. Projektet ska även studera hur socialt hållbart boende för äldre kan säkerställas, samtidigt som ett effektivare utnyttjande av ett befintligt bostadsbestånd kan generera en ekonomisk och socialt hållbar omflyttning inom mindre kommuner i Sverige.

– **Dessa kommuner brottas** ofta med sjunkande befolkningstal och alltmer kostsam samhällsservice. Vi vill undersöka hur kommunerna kan behålla en äldre befolkning och samtidigt stimulera inflyttningen av yngre hushåll. Forskningsprojektet tar avstamp i begreppet socialt hållbara livsmiljöer; kommuners möjligheter att tillsammans med framförallt civilsamhällets aktörer upprätthålla den service och sociala nätverk som krävs för ett gott liv för alla i en kommun, säger projektledare Andreas Alm Fjellborg, forskare i kulturgeografi vid IBF.

I huvudsak kommer Andreas Alm Fjellborg att analysera de äldres flyttmönster genom en kvantitativ studie, där han med hjälp av registerdata undersöker hur övergripande aspekter som konjunktur, bostadsprisutveckling och individfaktorer (såsom utbildningsnivå, inkomst och hushållssammansättning) påverkar

äldres flyttbenägenhet. Frågor som han vill få svar på är hur mobiliteten på bostadsmarknaden för människor över 55 år har utvecklats över tid, i vilken utsträckning mobiliteten bland äldre påverkas av förändringar i beskattningssystemet för fastigheter och vart och i vilken utsträckning äldre flyttar från småhus till flerfamiljshus.

Dessutom vill han ta reda på vad personer över 65 finner attraktivt i boendet, både när det gäller småhus och flerfamiljshus belägna i mindre kommuners centralort. Detta görs med kvalitativa metoder som intervjuer och fokusgrupper. Med hjälp av materialet vill Andreas Alm Fjellborg analysera hur arbetet med beståndet av flerfamiljshus kan påverka flyttkedjor inom kommunen.

– **Utgångspunkten är** känslan och uppfattningen om tillhörighet, platskänsla och många äldres vilja att åldras i hemmet. Forskningsfrågorna kommer att handla om vad äldre uppfattar som attraktivt i boendet utanför större städer; hur sociala nätverk formas i mindre kommuner och hur kommuner och civilsamhället kan stärka sociala nätverk och socialt hållbara boendemiljöer, säger Andreas Alm Fjellborg. ●

FAKTA

Närmare 23 % av Sveriges befolkning bor i en kommun som kategoriseras som "mindre stad/tätort" eller har ännu mer landsbygdsprägel. Det finns en överrepresentation av äldre i befolkningen i dessa kommuner. 28,5 % av den svenska befolkningen över 65 bor i mindre kommuner, medan motsvarande siffra för personer under 24 år är 21 % – en viss underrepresentation.

Projektet "Äldres boende och flyttningar i mindre orter och på landsbygden i Sverige – socialt hållbara boendeformer, flyttkedjor och bostadsförsörjning i små kommuner" startade hösten 2023 och redovisas under 2026. Forskningsresultaten ska också spridas till andra mindre kommuner som kan dra nytta av dem.

PUBLIKATIONER

Kritik mot kapitalförvaltningens inflytande på viktiga samhällsfunktioner

Efter den globala finanskrisen för över ett decennium sedan har bankerna retirerat. Idag är det kapitalförvaltare som Blackstone och BlackRock som styr våra finanser. Det skriver Brett Christophers, professor i kulturgeografi på IBF, i sin nya bok *Our Lives in Their Portfolios: Why Asset Managers Own the World*.

Kapitalförvaltarna äger inte bara finansiella tillgångar. Vågarna vi kör på, rören som förser oss med dricksvatten, jordbruksmarken som ger oss vår mat, energisystem, sjukhus, skolor och till och med de hem där många av oss bor – alla inkluderar i kapitalförvaltarnas växande investeringsportföljer.

– Som ägare till fler och fler av samhällets grundläggande byggstenar påverkar kapitalförvaltare våra liv på ett djupt och oroande sätt. I boken försöker jag blottlägga det jag kallar "kapitalförvaltarens samhälle", säger Brett Christophers.

Enligt honom agerar inte kapitalförvaltare på samma sätt som traditionella ägare av bostäder och annan viktig infrastruktur. För dem handlar det inte om långsiktiga investeringar och noggrant underhåll, utan om att göra snabba vinster för sig själva och investerarna som stöder dem.

– Att köpa och sälja dessa livsuppehållande tillgångar i en svindlande takt är kärnan i deras affärsmodell. I kapitalförvaltarens samhälle blir naturen och de byggda miljöerna bara ytterligare ett medel för att suga ut pengar, säger Brett Christophers.

Boken har rönt uppmärksamhet internationellt och den har relevans även för Sverige, då några av de mest aktiva kapitalförvaltarna som investerar i infrastruktur och fastigheter internationellt är svenska företag.

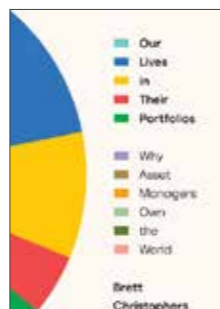
– Många stora investeringar i offentliga tillgångar och service i Sverige på senare tid, som Nya Karolinska i

Stockholm, har letts av internationella kapitalförvaltningsföretag. Sverige är absolut en del av det globala kapitalförvaltarens samhälle,

säger Brett Christophers, som även pekar på problemet med att många kapitalförvaltare försöker undvika att betala skatt i Sverige genom så kallade "brevlåde-upplägg":

– Med komplicerade skatteupplägg i länder som Luxemburg, som i fallet med Nya Karolinska, finns det i slutändan risk att Sverige inte får in den skatt som krävs för att finansiera den svenska välfärden. ●

Brett Christophers (2023) Our Lives in Their Portfolios: Why Asset Managers Own the World. Verso förlag.

Staten behöver ta mer ansvar för bostadssystemet föreslår forskare

Marknaden kan inte själv lösa den bostadskris vi befinner oss i. Därför behöver staten ta ett större ansvar och arbeta för ett solidariskt, jämlikt och klimatanpassat bostadssystem. Det är förslag som presenteras i boken *Kris i bostadsfrågan*. Boken är resultatet av forskningsprojektet "Tillsammans för hållbara alternativa i en tid av kris", som har bedrivits vid IBF under flera år med stöd från forskningsrådet Formas. I boken analyserar forskarkollektivet

Fundament svensk bostadshistoria med fokus på byggande, finansiering och politiska beslut. Var står vi idag, vad handlar den pågående krisen om och vilka förslag kan ta oss ur den? Vem är det som bygger, vart och vad bygger man, hur finansieras byggandet?

Forskargruppens budskap är att den marknadsorientering som präglat det svenska bostadssystemet de senaste 30 åren har misslyckats. Det har visserligen byggts bostäder, men inte alltid de bostäder som behövs och för dem som verkligen behöver dem. Dessutom har en rad politiska beslut, från såväl höger- som vänsterregeringar, lett till att till exempel

allmännyttan förlorat sin roll som hyresnormerande och att utbyggnaden av tillhörande infrastrukturer halkat efter:

–Vi förespråkar till exempel ett statligt byggbolag som kan sätta normen för vad det kostar att bygga och på så sätt hålla uppe en transparens kring kostnaden för byggande och boende. Vi ser också att samhället måste rikta om de resurser som går till det ägda boendet till andra former av boende, säger projektledare Dominika V. Polanska, docent i sociologi och tidigare forskare vid IBF. ●

Forskarkollektivet Fundament (2023) Kris i bostadsfrågan – för en solidarisk bostadspolitik. Bokförlaget Daidalos.

Krönikören:

Hur kan vi forskare lära oss att tänka i nya banor?

Nu är forskarskolan "Transformering i planeringens gränssnitt" (TRANSPLACE) igång. Det har gått en dryg månad sedan hela gruppen, 32 deltagare, träffades för första gången på ett internat på ön Grinda i Stockholms skärgård. Mötet kretsade kring vad det innebär att ta den grundläggande utmaningen bakom forskarskolan på allvar – att vi behöver nya sätt att tänka och arbeta på inom stads- och transportplanering om vi ska ha någon chans att nå samhällets gemensamt uppställda klimat- och hållbarhetsmål. Det arbetet är nu den gemensamma uppgiften för projektets forskare och samarbetspartners.

Som alla större projekt togs TRANSPLACE fram med många stora ord – vi nya forskare ska till exempel bli "kritiska förändringsagenter" – men jag kom faktiskt från Grinda med en sällsam känsla av att det i gruppen finns en vilja att verkligen försöka tänka nytt, och att vara modiga. Det lär krävas eftersom de "djärva hållbarhetsinitiativ" som projektet syftar till att utveckla helt säkert kommer att möta "slitningar och motstånd", som det står i ansökan till forskningsfinansiären Formas.

Under mötet på Grinda låg tonvikten på reflektion. Vi gjorde övningar om nulägen, önskade framtider och skavningar (alltså det som stör, känns diffust och är svårt att sätta ord på) och uppmanades att uppmärksamma fler sorters intryck än vad som är vanligt i forskningssammanhang, även känslor. Inom den praktik- och handlingsinriktade forskning som TRANSPLACE bygger vidare på betonas nämligen vikten av att kunna göra situationer bedömningar, alltså bedömningar av

OM FORSKARSKOLAN TRANSPLACE

Forscarskolan "Transformering i planeringens gränssnitt: Accelererandet av hållbarhetsomställning i skärningspunkten mellan urban utveckling och transportplanering genom reflexivt kapacitetsbyggande (TRANSPLACE)" drivs av institutionen för samhällsplanering och miljö på KTH i samarbete med IBF, Centrum för praktisk kunskap, Södertörns högskola och Statens väg och transportforskningsinstitut (VTI). Förutom organisationernas deltagande forskare har TRANSPLACE anställt två postdoktorer och sex doktorander. De två postdoktorerna Lina Isacs och Susanna Hedborg är anställda vid IBF.

Syftet med forskarskolan är att utbilda forskare som kan ta på sig rollen som kritiska förändringsagenter och bidra till att omvandla gränssnittet mellan urban utveckling och transportplanering till en hävstång för en bredare samhällelig hållbarhetsomställning.

vad som är rätt och fel (i etisk mening) i en specifik dilemmasituation och kontext. Sådana färdigheter kan övas upp, men kräver både reflektionsförmåga och ett engagemang i de dagliga utmaningar som projektets praktiker möter i sitt arbete.

Nyligen lämnade doktoranderna och vi postdoktorer på IBF i de projektförslag som ska ligga till grund för en matchning mellan oss forskare och projektets samarbetsorganisationer. Att vänta på resultatet av den processen blir en övning i något jag tänker att en reflexiv forskningsprocess bland annat handlar om: att erkänna att den inte är en enkel resa från A till Ö, utan en berg-och-dal-bana där mycket ändras på resans gång. Att forska reflexivt i början av processen innebär därför att delvis våga släppa tankarna på exakt hur ens studie ska gå till – eftersom man ändå inte kan kontrollera allt.

Reflexiv forskning betonar alltså forskarens förmåga att undersöka sina egna känslor, reaktioner och motiv och hur dessa påverkar vad de gör och tänker. Medan reflektion handlar om att analysera "vad som hänt" innebär reflexivitet också självreflektion, inklusive i förhållande till omständigheter precis när de händer. En reflexiv forskare behöver alltså blicka både inåt och utåt.

Att det här kan kännas svårt är för att forskning fortfarande förväntas ha en helt annan form – det linjära idealet där forskning är att 1) läsa, 2) designa studien, 3) utföra ("samla data"), 4) analysera, 5) skriva ner och till sist 6) "diskutera". Först i det sista steget ges plats för att öppet reflektera, men då har oftast de flesta krokigheterna skalas bort så att vägen till den slutliga produkten framstår som rakare än vad den faktiskt varit. I jämförelse med det idealet bör en reflexiv forskningsprocess, som ger aktivt utrymme för det osäkra och obestämda istället för att försöka minimera eller rent av dölja det, öka chansen för nya tankar och det helt oväntade. Såsom, ja, transformation. ●

Lina Isacs, postdoktor i forskarskolan Transplace, som forskar om ekologisk ekonomi

Avs: Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet, Box 514, 751 20 Uppsala

Många ville titta på gravkapellet under Kulturnatten

Det lite udda placerade gravkapellet på Trädgårdsgatan bredvid IBF-huset väcker ofta nyfikenhet hos förbipasserande. Gravkapellet användes under den tid som universitetet bedrev medicinsk forskning i kvarteret Munken. På årets Kulturnatt öppnade IBF för första gången upp gravkapellet för allmänheten.

Med en blandning av konst, forskning och historia ville IBF markera början på en ny tidsperiod för kapellet. Kön ringlade lång utanför kapellet inför öppnandet och det blev snabbt fullsatt när konstnären Cecilia Germain framförde en "ceremoni" till minne av de döda som har passerat kapellet.

Under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet hämtades döda kroppar från fängelser, vårdinstitutioner eller försörjningsinrättningar och användes i undervisningen vid Patologen (nuvarande IBF-huset) och intelligande Anatomicum. Sedan patologiska institutionen flyttade ut 1927 har det avkristnade kapellet stått tomt eller använts som förråd.

Gravkapellet ingår i hyran som IBF betalar för institutionsbyggnaden på Trädgårdsgatan 18 och hittills har det använts för att inrymma gamla kontorsmöbler. Diskussionerna har pågått i flera år om vad byggnaden egentligen ska användas till och när IBF nu fick chansen att förena konst och vetenskapliga samtal under Kulturnatten kändes det som ett självklart val.

– På IBF är vi väl medvetna om att gravkapellet och kvarteret Munken bär på ett tungt arv. Vi har därför lagt stor vikt vid att öppnandet ska ske med respekt för det förflutna och de människor som har påverkats av den

verksamhet som bedrevs här. Vi är väldigt glada för att arrangemanget väckte ett så stort intresse och tanken är att vi framgent ska arrangera olika aktiviteter kopplat till den forskning som bedrivs i huset, säger IBF:s prefekt Nils Hertting. ●

Evenemanget under Kulturnatten markerade startskottet för kapellet som en mötesplats mellan akademi och andra aktörer. Nu har IBF-anställda tillsammans med konstnärer från Ateljéföreningen Hospitalet i Uppsala bildat en arbetsgrupp som ska organisera olika aktiviteter i kapellet. Initiativet har fått namnet **The Social Space**.

LÄS MER: WWW.IBF.UU.SE/SAMVERKAN/SOCIAL-SPACE

UPPSALA
UNIVERSITET

- Redaktör: Ulrika Wahlberg ulrika.wahlberg@ibf.uu.se
- Foto: Mikael Wallerstedt, Mostphotos, Bildbyrå, Storfors kommun m.fl.
- Tryck: Åtta.45 Tryckeri

Distribueras i tryckt version till över 500 företag, myndigheter och organisationer. Kontakta redaktören för gratis prenumeration. Nedladdningsbar i digital form via www.ibf.uu.se. Där finns även mer information om IBF:s forskning.